

Petdeset let Knjižnice MGL

Količek, ob katerem se je vzpenjalo steblo slovenske gledališke omike

V Mestnem gledališču ljubljanskem (MGL) so v sredo in sinoči s tremi odmevnimi prireditvami zaznamovali petdesetletnico obstoja in rednega izhajanja specializirane teatrološke *Knjižnice MGL*, v kateri so dosedanji uredniki (Dušan Moravec, Dušan Tomše, Tone Partljič, Vili Ravnjak, Tanja Viher, Alja Predan in Petra Pogorevc) od leta 1958 do zdaj na slovenske knjižne police postavili 147 dragocenih knjig iz domače in svetovne zakladnice ustvarjanja za gledališče ter spominskega, kritiškega, zgodovinskega in teoretskega odzivanja nanj.

O pomenu in posameznih dragotinah te edinstvene zbirke so v sredo večer za okroglim omizjem v Studiu MGL, ki ga je usmerjal kritik **Matej Bogataj**, spregovorile povabljene osebnosti, ki so z obeh strani odrske rampe že desetletja poklicno povezane s slovenskim gledališčem in njegovo omiko.

Kritik in teatrolog **Vasja Predan** je tako opozoril na dejstvo, da si je ustanovitelj in prvi urednik zbirke (od 1958 do 1966), akademik Dušan Moravec, že kot študent slavistike pri sebi zastavil načrt za tovrstno knjižno zbirko, v kateri je potem objavljajl izvorna dramska besedila, uprizorjena na odru MGL, domačo teatrološko publicistiko, spomine domačih gledaliških ustvarjalcev in prve domače priročnike.

Pri uveljavljanju zbirke je imel prvi urednik na srečo podporo obeh prvih direktorjev (Jožeta Tirana in Ferda Delaka) ter odločilno pomoč podjetnega Lucijana Orla, ki je z oglasi (»inserati«) takratnih državnih podjetij v knjižicah poskrbel za pokrivanje sicer na minimum okleščenih stroškov. Leta 1974 je v uredništvu Dušana Tomšeta Predan objavil v tej zbirki tudi svojo prvo knjigo kritik *Sinočnje premiere*, v kateri je zbral kritike sedmih let, ki so bile po kritiških standardih tistih časov zares napisane v noči po premieri in so bralce dosegle po 10. uri naslednjega dne.

147 zvezkov misli o gledališču

Književnik in ravnatelj Slovenskega gledališkega muzeja (SGM) **Ivo Svetina** je opozoril na zavidljivo visoko zavest nekdanjih državnih podjetij, ki so bila finančno pripravljena podpreti specializirano knjižno zbirko, ter ugotovil, da zbirka z vsebino 147 zvezkov kaže slovensko misel o gledališču, kakor se je razvijala ob gledališki pra-

ksi zadnjih petdeset let. Kot mu je *Večer v čitavnici* zelo ustrezen začetek v zbirko, je zbornik zbranih spisov pokojnega dramaturga Marka Slodnjaka *Bolečina in moč*, ki sta jo v Partljičevem uredništvu pripravila skupaj z Janezom Pipanom, eden od mejnikov slovenske misli o teatru kot javni umetnosti. Po petdesetih letih izhajanja zbirke bi bil po njegovem prepričanju zadnji čas razmisliti o ustanovitvi *Gledališkega inštituta A. T. Linharta*, ki naj bi prevzel poslanstvo nacionalne raziskovalne ustanove uprizoritvenih umetnosti.

Režiser in univerzitetni profesor **Mile Korun** je dejal, da *Knjižnico MGL* pojmuje kot količek, ob katerem je vsa ta leta rasel. Med naslovi, ki mu še zdaj pomenijo pomembna »oprijemališča«, je omenil Javorškov *Harlekinov plašč*, Gavellovega *Igralca in gledališče* (tudi kot spodbudo in zgled za njegovo knjigo *Biti z igro*) ter prevode temeljnih del Brooka, Grotowskega, Stanislavskega, Artauda, Efrosa, Spolinove, Pavis, Callowa, M. Čehova ... Izrazil je občutek, da naša kulturna javnost še vedno vnaprej pripisuje večjo vrednost knjigi kot gledališki uprizoritvi, zato se je celo sam bolj razveselil objave svoje prve knjige kot katere koli od svojih najuspešnejših postavitev – kar se mu ne zdi prav. Prav tako je izrazil dvom nad kritiko, ki izvira iz primerjave med kritikovim vnaprejšnjim in režiserjevim materializiranim uprizoritvenim konceptom ter ki obvešča s kritikovimi stališči ljudi, ki si niso mogli neposredno izoblikovati svojega mnenja o uprizoritvi. Kot dobra knjiga učinkuje na bralca postopno in dalj časa, velja tudi za dobro uprizoritev, film ..., zaradi česar ne verjame v umetnini ustrezno kritiško poročilo, kadar mora to nastati takoj po prvem in edinem ogledu.

Teater je tudi branje spominov in kritik

Na režiserjev izziv se je polemič-

no odzval dolgoletni kritik in univerzitetni profesor **dr. Andrej Inkret** z dvoumno trditvijo, da *drži in*

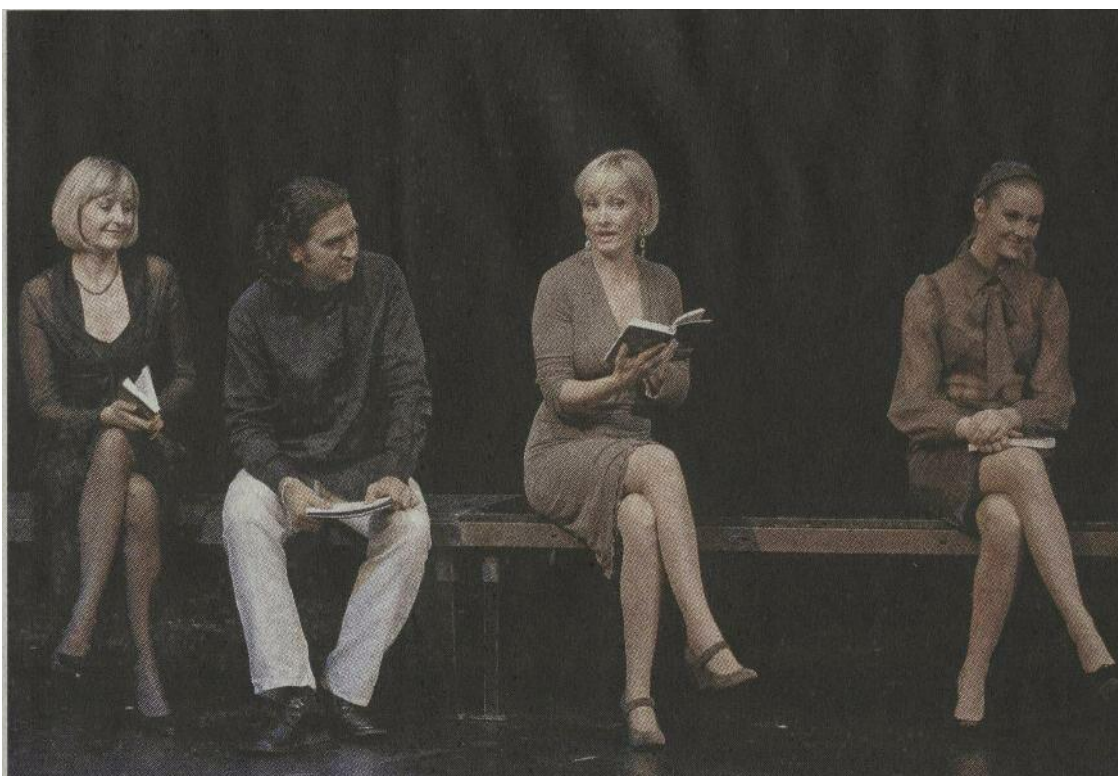
ne drži, da kritik gleda predstavo z vnaprejšnjim konceptom in da isto velja tudi za režiserja. Pa tudi z ugotovitvijo, da celo najbolj efemerne gledališke uprizoritve doživijo v naših medijih več pozornosti od precej relevantnejših knjig. Sicer pa je poudaril, da je *Knjižnica MGL* tudi na Slovenskem utrdila pomembno spoznanje, da ima tudi gledališče svojo zgodovino, ter omogočila pozornejšim bralcem celostno doživljanje teatra, ki se razkriva ne le ob gledanju predstav, ampak tudi ob branju spominov, kritik, dramaturških in teoretskih spisov. Zbirki je uspelo aktualne teorije povezati s stvarnim in praktičnim ustvarjanjem gledališča, kamor je sam vedno prišteval tudi refleksije. Kot kritik se je čutil sestavni del aktualnega gledališkega ustvarjanja, čeprav na drugi strani odrske rampe.

Dramaturginja **Diana Koloini** je poudarila, da je branje Artauda, Craiga, Appie, Grotowskega, Pavis ... v dobrem slovenskem prevodu popolnoma novo doživetje, ter dodala, kako pomembno je brati tudi temeljna strokovna in znanstvena dela z ustrezno poslovenjeno terminologijo v jeziku (in duhovnem prostoru) svojega razmišljanja.

V razpravo o prihodnosti Knjižnice MGL sta se na koncu vključila tudi prejšnja urednika **Alja Predan** in **Tone Partljič** ter aktualna urednica **Petra Pogorevc**, ki je na povedala nadgradnjo doseženega v koraku s sočasno prakso in teorijo na polju sodobnih uprizoritvenih umetnosti ter ob dodatnih spodbudah, ki jih izziva konkurenca. Opozorila je tudi na možnosti projektnega sodelovanja z zavodom Maska, AGRFT, SGM in drugimi sorodnimi ustanovami.

SLAVKO PEZDIR

V sredo dopoldne so v foajeju MGL predstavili 147. zvezek Knjižnice MGL, zbirko *Prigodnice Mile Kačič*, v katero je urednica izdaje Vesna Arhar Štih iz zasebnega rokopisnega arhiva Ivanke Mežan izmed več kot dvesto prigodnic, napisanih sorodnikom in prijateljem v letih med 1932 in 1998, izbrala 140 pesmi ter šest proznih zapisov. Sončno plat priljubljene igralka in pesnice Mile Kačič (1912–2000), ki je izdala svoje pesmi v sedmih zbirkah, dopolnjujejo tudi dokumentarne fotografije iz zasebnega arhiva Ivanke Mežan ter Nuk in SGM. Po besedah Ivanke Mežan *Prigodnice* njene osebne prijateljice in stanovske kolegice razkrivajo družbeno in družabno življenje preteklih časov, ko so igralci v gledaliških obrekovalnicah še kdaj sedli skupaj, se odkrito pogovorili in kdaj celo zapeli.

PETDESET LET JE MALO – ZA KATEDRALO! – Verz Mile Kačič so v Mestnem gledališču ljubljanskem izbrali za naslov sinočnjega slavnostnega večera, na katerem so dramske igralka Judita Zidar, Tanja Ribič in Iva Krajnc ob povezovalni vlogi stanovskega kolega Gašperja Tiča interpretirale izbrane in pravkar objavljene prigodniške pesmi igralka in pesnice Mile Kačič. Za muzikalne obogatitve sklepne slovesnosti ob 50-letnici kontinuiranega izhajanja Knjižnice MGL sta poskrbela posebna glasbena gosta – Severa in Gal Gjurin.